

AEC in Focus

ฝ่ายวิจัยธุรกิจ
พฤษภาคม 2555

ไทยเตรียมรับมือ...เปิดเสรีภาคการเงินภายใต้ AEC เต็มรูปแบบในปี 2563

นอกจากการเปิดเสรีการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนแล้ว การเปิดเสรีภาคการเงินนับเป็นอีกหนึ่งสาระสำคัญภายใต้การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งนักลงทุนทั่วโลกต่างจับตามองในฐานะโอกาสสำคัญในการสร้างผลตอบแทนจากตลาดเงินและตลาดทุนของภูมิภาคอาเซียนที่เปิดกว้างขึ้น ความร่วมมือด้านการเงินของอาเซียนมีสาระสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศสมาชิก เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มความปลอดภัยในการทำธุรกรรมด้านต่างๆ อาทิ การค้า การลงทุน การโอนเงินระหว่างประเทศ การชำระค่าบริการรายย่อย รวมถึงการชำระและส่งมอบหลักทรัพย์ทางการเงิน การเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย โดยการลดขั้นตอนและอุปสรรคจากการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศ เพื่อเอื้อต่อการลงทุนในธุรกิจและการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศของธุรกิจนั้นๆ การเปิดเสรีภาคธนาคาร ปัจจุบันอาเซียนอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานของธนาคารพาณิชย์อาเซียน (Qualified ASEAN Bank : QAB) ซึ่งจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานดังกล่าวสามารถดำเนินธุรกิจได้ในทั้ง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนในปี 2563 การพัฒนาตลาดทุน โดยอาศัยการเชื่อมโยงตลาดทุนของแต่ละประเทศในอาเซียนเข้าด้วยกัน ผ่านการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์อาเซียน (ASEAN Exchanges) ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของตลาดหลักทรัพย์ 7 แห่งใน 6 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้มีความหลากหลายมากขึ้น อาทิ กระดานหลักทรัพย์ ASEAN Stars ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่ (Blue Chip) โดยพิจารณาจากมูลค่าของหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและสภาพคล่อง

อย่างไรก็ตาม ภาคการเงินมีความอ่อนไหวค่อนข้างสูง ประกอบกับระบบการเงินของแต่ละประเทศในอาเซียนมีโครงสร้างที่แตกต่างกันมาก โดยปัจจุบันประเทศที่มีความพร้อมในการเปิดเสรีด้านการเงินมีเพียงสิงคโปร์และมาเลเซีย ส่งผลให้การเปิดเสรีด้านดังกล่าวอาจต้องชะลอไปจนถึงปี 2563 เพื่อให้สถาบันการเงินของประเทศต่างๆ รวมทั้งไทยเร่งเสริมสร้างสถานะทางการเงินให้มีความแข็งแกร่งและมีเสถียรภาพเพียงพอตามหลักมาตรฐานสากล พร้อมมุ่งสู่การเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินอาเซียนด้วยก้าวอย่างที่มีนัย

➤ สถานะของภาคการเงินอาเซียน

● ด้านธนาคารพาณิชย์

- ธนาคารพาณิชย์ของอาเซียนโดยรวมมีความมั่นคง โดยทุกประเทศมีสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio : CAR) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 สูงกว่ามาตรฐานของ BIS* ซึ่งกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ขณะที่สัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อเงินให้สินเชื่อรวมทั้งระบบ (Gross Non-performing Loans per Gross Loans : NPLs Ratio) โดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 5

- ธนาคารพาณิชย์ของบางประเทศเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มาก อาทิ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนามมียอดปล่อยสินเชื่อให้แก่ภาคเอกชนต่อ GDP (Ratio of Private Credit to GDP) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ขณะที่ประเทศอื่นๆ อาทิ กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป.ลาว และฟิลิปปินส์ มีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 40

* BIS = Bank for International Settlements หรือธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางและสถาบันการเงินระหว่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือ และเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างธนาคารกลางและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทางการเงิน ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการทำวิจัยทางเศรษฐกิจและการเงิน (ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- ธนาคารพาณิชย์ของบางประเทศเป็นที่ยอมรับของทั่วโลกมาก โดย Brand Finance จัดให้ธนาคารพาณิชย์ของมาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ติดอันดับธนาคารพาณิชย์ที่มีชื่อเสียง 500 อันดับแรกของโลก ขณะที่ Forbes จัดให้ธนาคารพาณิชย์ของมาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย และสิงคโปร์ ติดอันดับบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุด 2,000 อันดับแรกของโลก ประเมินจากยอดขายกำไร สินทรัพย์ และมูลค่าในตลาดหลักทรัพย์

- **ด้านตลาดหลักทรัพย์** ปัจจุบันมีเพียงอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทยที่มีตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาเต็มรูปแบบ ขณะที่เวียดนามอยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อให้ก้าวทันประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ส่วน สปป.ลาว และกัมพูชายังอยู่ในระยะเริ่มต้น โดยเริ่มเปิดให้บริการซื้อขายหลักทรัพย์ เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2554 และ 18 เมษายน 2555 ตามลำดับ

➤ **การเตรียมความพร้อมของภาคการเงินไทย** ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดทำแผนพัฒนาระบบการเงินไทย 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 (ปี 2547-2552) และฉบับที่ 2 (ปี 2553-2557) เพื่อเป็นนโยบายสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมถึงความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงิน ภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. ทั้งนี้ ปัจจุบันภาคการเงินไทยอยู่ระหว่างการปรับตัวให้สอดคล้องกับแผนฯ โดยแจกแจงตามสาระสำคัญของความร่วมมือด้านการเงินของอาเซียน ดังนี้

- **การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศสมาชิก** ธปท. เตรียมพัฒนาระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบ ATM Pool ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายเครื่อง ATM ของธนาคารพาณิชย์ในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าด้วยกัน โดยในอนาคตบัตร ATM ใบหนึ่งจะสามารถใช้ได้กับเครื่อง ATM ในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน

- **การเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย** ธปท. เตรียมเพิ่มเครื่องมือบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน อาทิ การซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (Currency Futures) พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักลงทุนสามารถยกเลิกธุรกรรมอนุพันธ์ซึ่งใช้ป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้ตามที่ต้องการ นอกจากนี้ ปัจจุบัน ธปท. กำลังอยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บทเงินทุนเคลื่อนย้าย โดยเตรียมเพิ่มวงเงินสำหรับการลงทุนในต่างประเทศ ทั้งนี้ ธปท. จะประกาศแผนแม่บทดังกล่าวในช่วงกลางปี 2555

- **การเปิดเสรีภาคธนาคาร** ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยหลายแห่งเร่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และเพิ่มประสิทธิภาพของการทำธุรกรรมประเภทต่างๆ พร้อมทั้งเตรียมขยายเครือข่ายบริการลูกค้าให้ครอบคลุมภูมิภาคเอเชียรวมทั้งอาเซียนมากขึ้น โดยผ่านการขยายสาขาไปต่างประเทศ การเป็นพันธมิตรกับธนาคารท้องถิ่นในต่างประเทศ ตลอดจนการเข้าซื้อกิจการธนาคารต่างประเทศในอนาคต ทั้งนี้ ธปท. ประกาศว่าในระยะถัดไปจะมีการเพิ่มผู้ให้บริการรายใหม่ในรูปแบบธนาคารพาณิชย์จำกัดขอบเขตธุรกิจ (Restricted License Bank) อาทิ Microfinance Bank, Investment Bank, Trust Bank และ Custodian Bank โดยผู้ให้บริการดังกล่าวสามารถเป็นได้ทั้งธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่น ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ หรือเป็นการร่วมทุนระหว่างธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นและธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ

- **การพัฒนาตลาดทุน** ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand : SET) จะเริ่มดำเนินการซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างประเทศในเดือนสิงหาคม 2555 (เป็นลำดับถัดจากตลาดหลักทรัพย์ของสิงคโปร์และมาเลเซียในเดือนมิถุนายน 2555) ตามที่ระบุไว้ในความร่วมมือด้านการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านตลาดหลักทรัพย์อาเซียน ซึ่งมีมูลค่าตลาดรวมกันกว่า 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และบริษัทจดทะเบียนกว่า

3,700 บริษัท อันจะเพิ่มช่องทางการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อาเซียน และเอื้อต่อการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

➤ ผลกระทบของการเปิดเสรีภาคการเงินต่อไทย

● **ผลกระทบเชิงบวก** การเปิดเสรีภาคการเงินจะอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งจะเพิ่มโอกาสในการระดมทุนและดึงดูดเม็ดเงินลงทุนใหม่ๆ เข้าสู่ไทยผ่านทางการค้าการลงทุนระหว่างกันที่เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งช่วยกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยหันมาพึ่งพาประเทศในภูมิภาคเดียวกันแทนการพึ่งพาประเทศในภูมิภาคยุโรปหรือสหรัฐฯ ซึ่งเศรษฐกิจประเทศเหล่านั้นยังมีทิศทางผันผวน นอกจากนี้ การเชื่อมโยงตลาดทุนของประเทศสมาชิกอาเซียนยังเป็นการเพิ่มแหล่งระดมทุนของภาคธุรกิจ และเป็นทางเลือกใหม่ของนักลงทุนไทยในการออมและการลงทุน อีกทั้งไทยยังมีโอกาสขยายธุรกิจบริการด้านการเงินไปยังประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ กัมพูชา ซึ่งไม่มีข้อจำกัดด้านการถือหุ้นของชาวต่างชาติในการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งไม่มีข้อจำกัดด้านจำนวนใบอนุญาตประกอบธุรกิจ ขณะที่ สปป.ลาว อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปิดสาขาหรือจัดตั้งธนาคารใหม่ได้หากผ่านเกณฑ์ที่ธนาคารกลาง สปป.ลาว (Bank of the Lao PDR : BoL) กำหนด ซึ่งการขยายสาขาธนาคารพาณิชย์ไปยังประเทศเพื่อนบ้านจะอำนวยความสะดวกด้านแหล่งเงินทุนให้แก่ลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ระบบการเงินของอาเซียนที่มีความแข็งแกร่งและอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน จะส่งเสริมให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมกับภูมิภาคอื่นทั่วโลก รวมทั้งลดความเสี่ยงที่จะเกิดวิกฤตการเงินของแต่ละประเทศได้

● **ผลกระทบเชิงลบ** มาตรฐานที่มีความแตกต่างกันของระบบการเงินในประเทศสมาชิกอาเซียนส่งผลให้ภาคการเงินไทยต้องเผชิญความเสี่ยงหลายด้านเพิ่มขึ้น อาทิ ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ ทั้งจากปัญหาด้านกฎหมายที่อาจมีความไม่สอดคล้องกัน และปัญหาการฟอกเงิน รวมถึงความเสี่ยงด้านความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างการเคลื่อนย้ายเงินทุน นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กหลายแห่งอาจต้องปิดกิจการลง เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีจุดแข็งอยู่ที่การเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการให้ข้อเสนอและผลตอบแทนในอัตราที่น่าพึงพอใจมากกว่า ทั้งนี้ ธปท. มองว่าการขยายกิจการของธนาคารพาณิชย์ไทยไปต่างประเทศในช่วงแรกจะอยู่ในรูปแบบการตอบสนองความต้องการของลูกค้าเดิมของธนาคารนั้นๆ มากกว่าการแย่งลูกค้าจากธนาคารท้องถิ่นรายอื่น

แม้ว่าการเปิดเสรีภาคการเงินเปรียบเสมือนประตูการลงทุนที่เปิดกว้างของอาเซียน แต่ก็ส่งผลให้ภาคการเงินอาเซียนต้องแบกรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้น ก่อนการเปิดเสรีภาคดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบ ประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำด้านมาตรฐานของระบบการเงินและพื้นฐานเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ รวมทั้งต้องพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการความเสี่ยงที่เพียงพอ จึงจะสามารถนำพาอาเซียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้ได้อย่างราบรื่น

Disclaimer : ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด